

JAK CHÁPEME DAR SPÁSY ?

Jak hovořit o spáse teologicky správně, psychologicky zdravě a relevantně z hlediska kultury? Tuto otázku (mírně parafrázovanou) jsem si vypůjčila od prof. A. Fossiona z jeho zamyšlení nad pěti oblastmi otevřenými pro katechezi. Autor zmiňuje nutnost překonávat často rozšířená pojetí jednotlivých skutečností víry, která ji činí složitou, a vybízí ke snaze hledat takové výrazové prostředky, které učiní víru srozumitelnější a přitažlivou. Tento požadavek se obzvlášť naléhavě vztahuje na téma spásy, které bezprostředně souvisí s naší vírou. Vždyť skutečným hříchem, který může člověka o dar spásy připravit, je jeho nevíra. Avšak při zkoumání otázek, které řeší mladí katolíci, se zdá, že jim tato skutečnost příliš zřejmá není.

Částečně jsem prostudovala čtyři české internetové projekty: vira.cz, katolik.cz, christnet.cz a signal.cz, které jsou spravovány mladými křesťany. První dva jmenované obsahují sekci „Otázky a odpovědi“, druhé dva tuto sekci nemají, ale umožňují zakládat diskuse. Na webu Katolík odpovídá na vznesený dotaz někdo „znalý“, který se podepisuje celým jménem. Za jeho odpovědi následuje neřízená diskuse účastníků. Na webu Víra se autoři odpovědí podepisují převážně zkratkou, proto jsou pro běžného čtenáře neidentifikovatelní; diskuse k otázce a odpovědi není umožněna. Portál Katolík dává nahlédnout do dvaceti nejčtenějších otázek a odpovědí: 55 % z nich se týká sexuální morálky, 30 % dalších morálních otázek a pouze tři se zabývají jinou problematikou. Z nich pak pouze jedna směřuje k tématu víry, a to ještě negativně (jedná se o snahu zrušit vlastní křest). Dvacítka nejčtenějších otázek na webu Víra je tematicky rozmanitá, ale morální otázky opět převažují (25 %). I zde se vyskytuje dotaz na zrušení křtu, zatímco z témat dotýkajících se podstaty víry, tedy vztahu mezi Bohem a člověkem, se objevuje jedna otázka o smyslu křtu.

Pátrala jsem též na jiných křesťanských webech a hledala otázky přímo k tématu „spása“ či „plán spásy“. Zajímavé otázky a odpovědi poskytuje mezinárodní projekt GotQuestions.org, jehož některé sekce jsou přeloženy do několika desítek jazyků a kde obsah oddílů o spáse si lze přečíst i v češtině. Projekt je dílem společenství křesťanů z převážně protestantského prostředí, kteří studovali nebo studují biblické vědy. Svě odpovědi proto opírají o výsledky biblických studií. Mezi dvaceti „top“ otázkami zmíněného webu se otázka po spáse člověka objevuje hned na čtvrtém místě (za službou žen v pastorační, homosexualitou a piercingem). K základní otázce – Je jednou zachráněný (spa-

sený) člověk zachráněn navždy? - je přidruženo několik souvisejících otázek, které mohou posloužit jako jakýsi test představ těch, které katechizujeme nebo vyučujeme náboženství:

- Co je plán spásy?
- Je spása možná jedině skrze víru, nebo jsou nutné i skutky člověka? Jaký je vzájemný vztah mezi působením svrchovaného Boha a svobodnou vůlí člověka vzhledem ke spáse?
- Jsme spaseni jednou provždy? (Můžeme o dar spásy přijít?)
- Jak si mohu být jist tím, že jsem spasen?
- Jak vysvětlit nekřesťanům, že jistota spásy, kterou Bůh daruje každému, kdo v něj uvěří, není „povolenkou“ ke hříchu?

Autoři odpovědí varují před zjednodušováním. Je nemožné, abychom plně pochopili vztah mezi Boží svrchovaností a lidskou svobodnou vůlí a odpovědností. Jenom Bůh opravdu ví, jak spolu působí v jeho plánu spásy. U tohoto tématu je pravděpodobně ještě více než u jiných témat důležité připustit, že nejsme schopni zcela pochopit a obsáhnout ani Boží podstatu, ani povahu našeho vztahu s Ním. Zacházení do extrému z jakékoli strany pak vede k pokřivenému chápání spásy. Otázka spolupráce člověka s Boží milostí rozdělila křesťanstvo během reformace. Není dobré opakovat staré chyby.

Naše malá „sonda“ do otázek, které zajímají české mladé katolíky, ukazuje, že v naší výuce náboženství, katechezích a kázání je tématem číslo jedna stále morální výchova. To zastíňuje téma mnohem důležitější, kterým je naše víra. Všimněme si, že evangelium podle sv. Jana věnuje víře a hříchu nevíry velký prostor; v prvních dvanácti kapitolách jsou hlavním tématem. V 1. Janově listu nabízí jeden z klíčů k porozumění vztahu mezi vírou a skutky: „Kdo v něm zůstává, tedy nehřeší, ale kdo hřeší, ten ho neviděl ani nepoznal“ (1 J 3,6).

Články tohoto čísla časopisu proto chtějí posloužit především k rozvíjení postoje víry člověka. Jsou zaměřeny na syntézu poznatků a zkušeností spojených s vírou. Těm všem jednotlivě porozumíme lépe, budeme-li schopni na ně pohlížet ze zorného úhlu Otcova plánu spásy (srov. LG 2), který poslal svého Syna, aby naplnil Otcovy přísliby Božímu lidu a uskutečnil dílo našeho vykoupení (LG 3). „A když bylo dokončeno dílo, které dal Otec Synovi na zemi, byl seslán Duch Svátý, abychom v něm měli přístup skrze Krista k Otcovi...“ (LG 4). Obrázek ukazuje, jak se jednotlivé příspěvky tohoto čísla vztahují k různým etapám Božího spásonosného působení:

popiska obrázku

Marie Zimmermannová